

Macro economics of pension reform

Michiel Evers

February 22, 2010

Inhoud

- Commissies
- Onderzoeksvragen
  - Urgent
  - Overig
- Verbreding en verdieping
- Transitievraagstukken

Commissies

- Drie pijler stelsel voorkeur boven AOW + DC
- Zoektocht nieuw evenwicht ambitie, zekerheid en prijs
- Uitdaging voor (in eerste instantie) sociale partners (en de overheid) om het stelsel te moderniseren
- Kind niet met het badwater weg gooien

Urgente onderzoeksvragen

Stochastiek en FTK

- Stochastische analyse van de tweede pijler bij verschillende modaliteiten van het FTK: wat zijn de macro-economische gevolgen? Dit kan helpen bij de discussie over de aanpassing van het FTK

Risico en ambitie

- (Goed) onderzoek naar de ambities van pensioendeelnemers met betrekking tot hun pensioen, gegeven de afruil tussen risico en ambitieniveau (vgl. het VB-onderzoek naar hetzelfde thema door Motivaction)

Urgente onderzoeksvragen

Pensioensparen

- Welke factoren bepalen pensioensparen, en hoe kunnen de uitkomsten van dit onderzoek worden gebruikt voor het buitenland, of voor verbetering van de tweede en derde pijler?

Omvang pijlers

- Wat is de “ideale” omvang van de drie pijlers?

Niet-conventionele collectiviteiten

- Hoe niet-conventionele collectiviteiten te organiseren voor werknemers die geen gebruik kunnen maken van de tweede pijler (vgl. Van der Lecq en Oerlemans)?

Onderzoeksvragen

- Schokbestendigheid 2e pijler
- Beleggings- en risicobeleid
- Nederland gidsland?
- Communicatie deelnemers
- Verbeteren derde pijler
- ZZP-ers en collectiviteit

Verbreiding en verdieping

Verdieping

- Lijkt sterk geënt te zijn op doorontwikkeling van bestaande modellen. De vraag is of de uitkomsten hiervan veel toevoegen c.q. voldoende beleidsrelevantie hebben.

Verbreiding

- De verbreding van modellen naar andere relevante beleidsonderwerpen, zoals gezondheidszorg, etc., lijkt op zich wel interessant. Maar ook hier rijst de vraag of deze verdiepingsslag (nieuwe) antwoorden kan geven op de prangende beleidsvragen.

Transitie

- Veel aandacht voor ideale modellen
- In huidige discussie belangstelling degressieve opbouw
- Grote vraag hoe komen we daar?
- Overgangsproblematiek (retrospectief / prospectief)

Onderzoeksvragen

Schokbestendigheid 2e pijler

- Hoe kan de schokbestendigheid van de tweede pijler worden vergroot (bijv. dekkinggraad)? In hoeverre zouden de verschillende pijlers stabiliserend kunnen werken op de oudedagsvoorziening en de economie, gegeven bepaalde economische schokken?

Beleggings- en risicobeleid

- Pensioenfondsen baseren hun beleggingsbeleid in de regel op middellange tot lange termijn verwachtingen voor de economie en financiële markten. Dienen deze verwachtingen als gevolg van de financiële crisis te worden bijgesteld? Wat betekent dit voor het beleggings- en risicobeleid van pensioenfondsen?

Onderzoeksvragen

Nederland gidsland?

- In het buitenland lijkt collectiviteit steeds meer ingeruild te worden voor individueel pensioen. Tegelijkertijd bestaat ook in toenemende mate het besef dat pensioensparen alleen kan worden afgedwongen via enige mate van verplichtstelling. Wat betekent dit voor het Nederlandse stelsel? Hoe zou Nederland de discussie over pensioenen in de Europese Unie moeten ingaan?

Communicatie deelnemers

- Hoe kunnen we beter de afruil tussen ambitie en risico aan pensioendeelnemers communiceren, wetende dat er heel veel wordt gecommuniceerd maar veel pensioendeelnemers geen enkele interesse hebben voor hun pensioen (zeker tot hun 50e levensjaar)? Zouden pensioendeelnemers zelf betrokken moeten worden bij vaststelling van het ambitieniveau?

Onderzoeksvragen

Verbeteren derde pijler

- Producten in de derde pijler zijn nog steeds te duur, waardoor het pensioenresultaat tegenvalt. Ook zijn zij te vrijblijvend, wanneer zij op termijn een grotere rol van betekenis zouden moeten kunnen spelen. Hoe kan de derde pijler worden verbeterd?

ZZP-ers en collectiviteit

- Wat te doen met de “blinde vlekken” in het pensioenstelsel, in het bijzonder de toenemende groep werknemers die alleen op de derde pijler aangewezen is (denk aan ZZP’ers)?